

Premlčanie úrokov z omeškania a zmluvnej pokuty¹

Statute of Limitations Related to Interests on Late Payment and to Contractual Penalty

Daniela Hlobíková

Abstract: *The paper deals with the impact of passage of time on secondary rights arising from breach of contractual obligation to perform his or her duty duly and in time – on interests on late payment (the claim arising ex lege) and on contractual penalty (as a security institute which may secure a timely performance of a debtor). We focus on mode of statute of limitation of secondary rights and analyse the impact of statute of limitations of primary obligation on creation and limitation of the above-mentioned secondary obligations.*

Key Words: *Breach of Contractual Obligations; Delay; Interests on Late Payment; Contractual Penalty; Statute of Limitations; the Slovak Republic.*

Abstrakt: *Príspevok analyzuje vplyv plynutia času na sekundárne práva, ktoré vznikli v dôsledku porušenia povinnosti dlžníka plniť včas a riadne – na úroky z omeškania, ktoré vznikajú ako zodpovednostný nárok ex lege, a na zmluvnú pokutu ako zabezpečovací inštitút, ktorým môže byť okrem iného zabezpečené včasné plnenie dlžníka. Bližšie sa venujeme režimu premlčania sekundárnych práv a analyzujeme vplyv premlčania primárnej právnej povinnosti na vznik a premlčanie uvedených sekundárnych povinností.*

KLúčové slová: *Porušenie zmluvných povinností; omeškanie; úroky z omeškania; zmluvná pokuta; premlčanie; Slovenská republika.*

S plynutím času ako s právnou skutočnosťou nezávislou od vôle subjektov právo spája rôznorodé právne následky, nielen vznik a zánik práv, ale aj ich oslabenie.

¹ Príspevok bol vypracovaný v rámci riešenia projektu VEGA č. 1/0094/15 „Porušenie zmluvných povinností a nesplnenie dlhu v súkromnom práve a ich následky – analýza a tvorba terminologicky a systematicky odôvodneného a jednotného systému nápravných prostriedkov pre zmluvné strany podnikateľ'ov, nepodnikateľ'ov aj spotrebiteľ'ov.“

Korene premlčania, rovnako ako väčšina súkromnoprávných inštitútov, možno nájsť už v rímskom práve. Rímsky právny poriadok rozlišoval trvalé žaloby (*actiones perpetuae*) a dočasné žaloby (*actiones temporales*). Možnosť uplatniť dočasnú žalobu bola časovo ohraničená. Pokiaľ oprávnený neuplatnil žalobu v stanovenej lehote, stratil ju, a tým de facto stratil i svoje subjektívne právo. Trvalé žaloby spočiatku neboli časovo limitované. Až v období dominátu sa na trvalé žaloby začalo vzťahovať všeobecné tridsaťročné premlčanie. Podstata premlčania, tak, ako bola chápaná v rímskom práve, zostala v našom právnom poriadku zachovaná do súčasnosti. Uplynutím premlčacej doby právo nezanikalo, avšak v prípade, ak nositeľ práva podal žalobu, žalovaný sa v konaní mohol brániť namietaním premlčania.²

I v súčasnom chápaní možno premlčanie vnímať ako určitú sankciu za nedodržanie klasickej rímskej zásady *Vigilantibus iura scripta sunt*. Účelom inštitútu premlčania je pôsobiť na subjekty súkromnoprávných vzťahov, aby uplatnili svoje nároky v primeranom čase, a tým zabrániť tomu, aby povinné osoby boli nútené splniť si svoje povinnosti i po časovo neprimeranej dobe.³ Možnosť premlčania práva tak vedie subjekty k tomu, aby včas realizovali svoje práva, čo pozitívne vplyva na právnu istotu vo vzájomných vzťahoch.⁴

Inštitút premlčania je upravený v oboch súkromnoprávných kódexoch – v zákone č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), ako i v zákone č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“), pričom tieto právne úpravy sú, napriek výhradám niektorých právnych teoretikov,⁵ považované za komplexné a na sebe navzájom nezávislé. Dvojkolajnosť právnej úpravy záväzkového práva v praxi prináša mnoho problémov. Posúdenie, či sa v konkrétnom prípade jedná o občianskoprávny alebo obchodnoprávny vzťah, je kľúčové, nakoľko nám to, okrem iného, určuje, ktorú právnu úpravu premlčania je možné v danom právnom vzťahu aplikovať.

² REBRO, K. a P. BLAHO. *Rímske právo*. 4. preprac. a dopln. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2010, s. 110-111. ISBN 978-80-8078-352-5.

³ *Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 34/2011* [2011-03-01].

⁴ OVEČKOVÁ, O. *Premľčanie v obchodnom práve*. 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2015, s. 57. ISBN 978-80-8168-205-6.

⁵ ELIÁŠ, K. K niektorým otázkám promlčení v soukromém právu. *Obchodněprávní revue*. 2011, roč. 3, č. 9, s. 255. ISSN 1803-6554.

Premlčanie býva v odbornej literatúre chápané ako kvalifikované uplynutie času, v rámci ktorého nedošlo k vykonaniu práva veriteľom alebo k jeho uplatneniu na súde.⁶ Samotná skutočnosť, že uplynula premlčacia doba, nič nemení na charaktere práva. Právo zostáva v pôvodnom stave a nárok – čiže právna možnosť uplatniť svoje právo na súde – zostáva zachovaný. Mení sa však právne postavenie dlžníka, a to tak, že mu k jeho povinnostiam pribudne subjektívne právo na vznesenie námietky premlčania v konaní pred súdom. Dôsledkom uplatnenia námietky premlčania nie je zánik práva, ale jeho oslabenie – právo nemôže byť priznané alebo uznané súdom, a teda v prípade, ak nie je povinnosť splnená dobrovoľne, nemôžu byť použité prostriedky núteného výkonu súdneho rozhodnutia.⁷

V príspevku sa budeme bližšie zaoberať premlčaním sekundárnych práv, ktoré vznikajú veriteľovi na základe porušenia primárnej právnej povinnosti plniť včas a riadne. Bližšie budeme analyzovať len právo na úroky z omeškania a zmluvnú pokutu ako fakultatívny zabezpečovací prostriedok, ktorý sa v praxi častokrát využíva na zabezpečenie splnenia tej istej povinnosti, ktorú zákonodarca zabezpečuje úrokmi z omeškania.

Občiansky zákonník stanovuje, že premlčaniu podliehajú všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva. V zmysle § 387 ods. 2 Obchodného zákonníka sa premlčujú všetky práva zo záväzkových vzťahov okrem práva vypovedať zmluvu uzavretú na dobu neurčitú. Je teda nepochybné, že plynutie času vplýva na primárne práva zo zmlúv rovnako, ako aj na práva sekundárne, čiže tie, ktoré vznikli z porušenia primárnych právnych povinností.

Určiť začiatok plynutia premlčacej doby primárneho práva v zásade nie je problematické. Občiansky zákonník určuje všeobecné pravidlo, že premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Obchodný zákonník viaže začiatok plynutia premlčacej doby na deň, keď sa mal záväzok splniť alebo sa malo začať s jeho plnením (doba splatnosti). Oba kódexy, i keď s rozdielnou slovnou formuláciou, viažu začiatok plynutia premlčacej doby na moment, keď sa mení primárne právo na nárok, teda na deň, keď je prvýkrát možné podať žalobu na súd.

⁶ Porovnaj LAZAR, J. et al. *Občianske právo hmotné: Zväzok 1: Všeobecná časť: Rodinné právo: Vecné práva: Dedičské právo*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2010, s. 207. ISBN 978-80-8078-346-4; a OVEČKOVÁ, O. *Premlčanie v obchodnom práve*. 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2015, s. 66. ISBN 978-80-8168-205-6.

⁷ LUBY, Š. *Výber z diela a myšlienok*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 1998, s. 300 a nasl. ISBN 80-88715-31-8.

Premlčanie práv na úroky z omeškania

Úroky z omeškania možno vymedziť ako majetkovú sankciu, ktorú zákon spája s omeškaním plnenia peňažného záväzku. V právnej teórii sú chápané ako určitá náhrada za používanie istiny dlžníkom po dátume splatnosti pohľadávky.⁸ Úroky z omeškania plnia viacero funkcií. Jednak pôsobia preventívne vo vzťahu k povinnosti plniť včas a riadne a v prípade porušenia tejto povinnosti dlžníka plnia sankčnú funkciu. Pokiaľ omeškaním bola veriteľovi spôsobená škoda, zároveň v určitej miere plnia i uhradzovaciu funkciu.⁹ Pokiaľ ide o vzťah úrokov z omeškania k náhrade škody, veriteľ sa môže domáhať náhrady škody v tom rozsahu, v akom nie je krytá úrokmi z omeškania.¹⁰

Úroky z omeškania ako inštitút chrániaci veriteľa sa v praxi často dostáva do kolízie s premlčaním ako inštitútom chrániacim dlžníka, avšak ani Občiansky zákonník, ani Obchodný zákonník nám nedávajú jednoznačné odpovede na otázky vznikajúce z konfliktu daných právnych inštitútov. Súdna prax tiež nie je jednotná v otázke, ako sa premlčujú úroky z omeškania a aký má vzťah premlčanie istiny na úroky z omeškania. Odborná literatúra sa danej problematike častokrát vyhýba alebo len konštatuje, ku ktorému názoru sa prikláňa, no bez bližšieho vysvetlenia.¹¹

Pokiaľ ide o začatie plynutia premlčacej doby, Občiansky zákonník osobitne nestanovuje, v ktorý deň začína plynúť premlčacia doba k úrokom z omeškania. Aplikujeme všeobecné pravidlo uvedené v § 101 Občianskeho zákonníka, a to, že premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Obchodný zákonník obsahuje špeciál-

⁸ FEKETE, I. *Občiansky zákonník: Veľký komentár: 3. zväzok: Dedenie a záväzky – všeobecná časť (§ 460 – § 587)*. 2. aktualiz. a rozšír. vyd. Bratislava: Eurokódex, 2015, s. 426. ISBN 978-80-8155-041-6.

⁹ OVEČKOVÁ, O. *Zmluvná pokuta*. 2. preprac. a dopln. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2011, s. 242. ISBN 978-80-8078-386-0.

¹⁰ „Veriteľ má nárok na náhradu škody spôsobenej omeškaním so splnením peňažného záväzku, len ak táto škoda nie je krytá úrokmi z omeškania alebo paušálnou náhradou nákladov spojených s uplatnením pohľadávky alebo ich súčtom.“ Pozri § 369b. Zákon č. 513/1991 Zb. *Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov*. „Právo veriteľa na náhradu škody spôsobenej omeškaním dlžníka nie je dotknuté; pri omeškaní s plnením peňažného dlhu možno však náhradu škody požadovať, len pokiaľ nie je krytá úrokmi z omeškania alebo poplatkom z omeškania.“ Pozri § 519. Zákon č. 40/1964 Zb. *Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov*.

¹¹ „Prikláňame sa k všeobecne akceptovanému názoru tak, ako ho formuluje S. Plíva aj I. Pelikánová, a to, že úroky z omeškania sa premlčujú samostatne.“ PATAKYOVÁ, M. et al. *Obchodný zákonník: Komentár*. 4. vyd. Bratislava: C. H. Beck, 2013, s. 1262. ISBN 978-80-89603-12-1.

ne ustanovenie určujúce začiatok plynutia premľčacej doby pri právach, ktoré vznikli z porušenia povinnosti. Premľčacia doba začína plynúť dňom, keď bola povinnosť porušená. Za začiatok plynutia premľčacej doby možno považovať deň, keď sa dlžník dostal do omeškania – deň nasledujúci po dni splatnosti primárneho záväzku.

V množstve názorov na premľčanie úrokov z omeškania vo vzťahu k hlavnej pohľadávke možno vymedziť dve protichodné koncepcie, a to samostatné a nesamostatné premľčanie. Nesamostatné premľčanie úrokov z omeškania vychádza z toho, že úroky z omeškania nie sú samostatnými právami, ktorým by plynula samostatná premľčacia doba. Keďže sú v zmysle § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka príslušenstvom pohľadávky, znášajú osud hlavnej pohľadávky, a preto sa premľčujú spolu s hlavnou pohľadávkou. V judikatúre i právnej vede však prevláda názor vyplývajúci z výkladu § 110 ods. 3 Občianskeho zákonníka, že úroky z omeškania sa premľčujú samostatne, pričom v rámci tejto koncepcie možno rozlišovať viaceré prístupy.

Je sporné, či je premľčanie práva na úrok z omeškania závislé od hlavnej pohľadávky alebo nie je. Zástancovia závislého premľčania tvrdia, že sa úroky z omeškania premľčujú samostatne, t.j. plynú im samostatná premľčacia doba. K ich premľčaniu môže dôjsť i skôr, ako sa premľčí hlavná pohľadávka, avšak premľčia sa najneskôr spolu s hlavnou pohľadávkou. Na druhej strane, nezávislé premľčanie vychádza z toho, že premľčanie hlavnej pohľadávky automaticky neznamená premľčanie úrokov z omeškania.¹²

Ďalším sporným momentom je otázka, či je právo na úrok z omeškania jediné právo, ktoré podlieha premľčaniu ako celok, alebo je to súhrn práv, teda práv na zaplatenie jednotlivých splátok, denne vznikajúcich sekundárnych práv, ktoré sa premľčujú samostatne.¹³ Z kombinácie oboch týchto prístupov vychádzal Všeobecný občiansky zákonník z roku 1811, ktorý rozlišoval medzi právom na úroky z omeškania ako celkom a individuálnymi splátkami úrokov.¹⁴

¹² ŠTEVČEK, M. a K. GRAUSOVÁ. Premľčanie úrokov z omeškania. *Bulletin slovenskej advokácie*. 2010, roč. 16, č. 12, s. 15. ISSN 1335-1079.

¹³ ŠTEVČEK, M. a K. GRAUSOVÁ. Premľčanie úrokov z omeškania. *Bulletin slovenskej advokácie*. 2010, roč. 16, č. 12, s. 15. ISSN 1335-1079.

¹⁴ Pozri § 1480 Všeobecného občianskeho zákonníka z roku 1811: „*Pohľadávky zadržaných ročných platů, zvláště úroků, důchodů, vyživovacích příspěvků, výměnkových dávek, jakož i smluvených annuit k umoření jistiny, zanikají ve třech letech; právo samo se promlčí neuzítáním po třicet let.*“

Pokiaľ by sme vychádzali z koncepcie samostatného premlčania úrokov z omeškania, s tým, že je nezávislé na premlčaní hlavnej pohľadávky, a úroky z omeškania vnímali ako právo na zaplatenie jednotlivých splátok a nie ako celku, dostaneme sa do ťažko riešiteľnej situácie. Ako sme už vyššie uviedli, samotná skutočnosť, že uplynula premlčacia doba, nič nemení na charaktere práva. Jediný právny dôsledok plynutia času je vznik subjektívneho práva na strane dlžníka, a to práva na vznesenie námietky premlčania v konaní pred súdom. Uplatnenie námietky premlčania nespôsobuje zánik práva, spôsobuje len jeho oslabenie. Právo naďalej existuje, zanikne však nárok, čo znamená, že právo nemôže byť veriteľovi priznané v súdnom konaní.

Zánik nároku nič nemení na existencii omeškania dlžníka. Prísne vzaté, omeškanie trvá, a to dovtedy, kým dlžník nesplní svoj záväzok alebo záväzok inak nezanikne. Pokiaľ trvá omeškanie dlžníka s plnením peňažného záväzku, veriteľovi vzniká právo požadovať od dlžníka úroky z omeškania. Takto by sme mohli prísť k záveru, že povinnosť platiť úroky z omeškania trvá prakticky po neobmedzenú dobu aj v čase, keď je pohľadávka premlčaná, a trvá až dovtedy, kým dlžník svoj dlh nesplní, respektíve záväzok inak nezanikne. Takýmto prístupom by sme však absolútne popreli zmysel inštitútu premlčania, takže tento záver je nepochybne nesprávny a musíme tak hľadať iné cesty koexistencie premlčania s úrokmi z omeškania.

V judikatúre spočiatku prevládal názor, že práva na úroky z omeškania vznikajú denne a premlčujú sa za každý deň samostatne. Potvrdzuje to i Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý v rozsudku uviedol: „*Úroky z omeškania so splnením peňažného záväzku sú dennou dávkou škody za stratu možnosti disponovať dlžnou sumou, preto právo na ich zaplatenie vzniká (a premlčuje sa) za každý deň omeškania samostatne.*“¹⁵

Neskôr sa judikatúra priklonila skôr k opačnému názoru: „*Povinnosť platiť úroky z omeškania so splnením dlhu (záväzku) vzniká jednorazovo v deň, v ktorý sa dlžník ocitol v omeškaní so splnením tohto záväzku; tým dňom pri tomto práve podľa ustanovenia § 393 ods. 1 Obchodného zákonníka začína plynúť premlčacia doba a jej uplynutím sa právo premlčí ako celok.*“¹⁶ Evidentne sa k tomuto názoru prikláňa i profesorka Ovečková, ktorá v tejto súvislosti skonštatovala: „... v prípade akceptácie názoru, že povinnosť platiť úroky z omeškania vzniká jednorazovo, a to v deň, keď sa

¹⁵ Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obo 319/99 [2000-05-01].

¹⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 32 Cdo 4179/2007 [2009-01-13].

*dlžník dostal do omeškania so splnením dlhu, sa situácia ohľadom vzťahu k istine zjednodušuje.*¹⁷

Křetínský však z analýzy § 110 ods. 3 Občianskeho zákonníka¹⁸ vyvodil závery, že úroky z omeškania sa premlčujú samostatne, nezávisle od hlavnej pohľadávky, a premlčacia doba plynie pre každú splátku úrokov zvlášť. Aby sme ale nevytvorili nepremlčateľné práva, doslovný výklad ustanovenia korigoval tak, aby bol v súlade s účelom premlčania. Nakoľko sú úroky z omeškania príslušenstvom pohľadávky, sú od hlavnej pohľadávky závislé. Úroky z omeškania sa tak premlčujú samostatne, individuálne k jednotlivým splátkam, avšak najneskôr spolu s hlavnou pohľadávkou.¹⁹

Števček a Grausová súhlasia s Křetínským až po bod, v ktorom, uvedomujúc si dôsledky doslovného výkladu, koriguje svoj výklad § 110 ods. 3 Občianskeho zákonníka s poukázaním na § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Za otvorenú otázku považujú, prečo by sme mali uprednostniť záujmy dlžníka a jeho ochranu zabezpečovanú inštitútom premlčania pred ochranou veriteľa prostredníctvom sekundárnych práv. Napriek premlčaniu hlavnej pohľadávky je kompenzačná i sankčná funkcia úrokov z omeškania plne odôvodnená. Od Křetínského sa odchyľujú v názore, že vzťah hlavnej pohľadávky k úrokom z omeškania nie je v pravom zmysle akcesorickým, i keď nepopierajú, že akcesoritu pripomína. Ak by sme pripustili, že úroky z omeškania sú v akcesorickom vzťahu k hlavnej pohľadávke počas celej svojej existencie, čo možno dedukovať z judikatúry,²⁰ museli by úroky z omeškania znášať právny osud hlavného záväzku i v prípade zániku záväzku splnením. Tým by sa inštitút úrokov

¹⁷ OVEČKOVÁ, O. *Premľčanie v obchodnom práve*. 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2015, s. 192. ISBN 978-80-8168-205-6.

¹⁸ „Úroky a opakujúce sa plnenia sa premlčujú v troch rokoch; ak však ide o práva právoplatne priznané alebo písomne uznané, platí táto premlčacia doba, len pokiaľ ide o úroky a opakujúce sa plnenia, zročnosť ktorých nastala po právoplatnosti rozhodnutia alebo po uznaní.“ Pozri § 110 ods. 3. *Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov*.

¹⁹ KŘETÍNSKÝ, D. K promlčení práva na úroky a úroky z prodlení. *Právní rozhledy*. 1999, roč. 7, č. 12, s. 635-639. ISSN 1210-6410; a ŠTEVČEK, M. a K. GRAUSOVÁ. Premľčanie úrokov z omeškania. *Bulletin slovenskej advokácie*. 2010, roč. 16, č. 12, s. 15. ISSN 1335-1079.

²⁰ „Povinnost platit úroky z prodlení nemůže trvat déle, než trvá závazek hlavní. Splněním dluhu (závazku) nebo jeho zánikem z jiného důvodu zaniká (končí) také povinnost platit úroky z prodlení jako vedlejší (akcesorický) závazkový právní vztah; zůstává tu jen povinnost zaplatit již dospělé úroky z prodlení. Dojde-li k promlčení hlavního závazkového právního vztahu, nemůže se takový právní následek uplynutí času nevztahovat k závazku vedlejšímu (akcesorickému).“ *Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 21 Cdo 681/2006 [2007-02-08]*.

z omeškania úplne znefunkčnil. Ani fakt, že sú úroky z omeškania zaradené medzi príslušenstvo pohľadávky, nespôsobuje ich premlčanie súčasne s hlavnou pohľadávkou. Aby sme mohli hovoriť o príslušenstve, musia byť splnené dve podmienky, a to totožnosť vlastníka, respektíve veriteľa a vôľa trvalo užívať hlavnú vec, respektíve pohľadávkou s príslušenstvom. Keďže vzťah príslušenstva pohľadávky k hlavnej pohľadávke do veľkej miery závisí od vôle veriteľa, argumentácia zaradením úrokov z omeškania medzi príslušenstvo pohľadávky je z hľadiska premlčania irelevantná.²¹ Ako opakovane potvrdzuje judikatúra, veriteľ môže samostatne nakladať s príslušenstvom pohľadávky.²² Fekete v komentári § 524 Občianskeho zákonníka uvádza, že úroky z omeškania sú samostatným hmotnoprávnym nárokom, ktorý môže byť samostatne uplatniteľný a disponovateľný. Právny úkon týkajúci sa úrokov z omeškania sa nemusí súčasne týkať hlavnej pohľadávky. Môžu byť samostatne uznané aj bez toho, aby bola súčasne uznaná istina.²³

Števček a Grausová tak došli k záveru, že úroky z omeškania sa premlčujú samostatne, vždy vo vzťahu k jednotlivkej dennej splátke a nezávisle od istiny. Ku vzniku tzv. nepremlčateľných práv ale nedôjde. Ako uvádza docentka Kírstová, „... úrokový záväzok je akcesorický v tom zmysle, že pokiaľ ide o jeho vznik, predpokladá hlavný záväzok.“²⁴ Na to nadviazali Števček a Grausová: „Vzhľadom na to, že právo na úrok z omeškania vzniká denne podľa momentálneho stavu záväzku, čiže je priamo závislé od záväzku k momentu jeho vzniku (jeho výšky, charakteru – ak je obchodnoprávny, aj úrok bude obchodnoprávneho charakteru), úrok z omeškania je kvalitatívne vybavený rovnakými možnosťami ako prvotný záväzok

²¹ ŠTEVČEK, M. a K. GRAUSOVÁ. Premlčanie úrokov z omeškania. *Bulletin slovenskej advokácie*. 2010, roč. 16, č. 12, s. 19. ISSN 1335-1079.

²² „S postúpenou pohľadávkou prechádza na postupníka aj príslušenstvo pohľadávky. Postupca a postupník sa môžu dohodnúť i tak, že príslušenstvo pohľadávky zostáva postupcovi.“ *Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejnený pod číslom R 34/1999 v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk. „Zmluvou o postúpení pohľadávky možno postúpiť samostatne príslušenstvo pohľadávky (právo na úroky z omeškania) bez toho, aby bola postúpená aj samotná pohľadávka.“ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 32 Cdo 2421/2009 [2009-08-18].*

²³ FEKETE, I. *Občiansky zákonník: Veľký komentár: 3. zväzok: Dedenie a záväzky – všeobecná časť (§ 460 – § 587)*. 2. aktualiz. a rozšír. vyd. Bratislava: Eurokódex, 2015, s. 477. ISBN 978-80-8155-041-6.

²⁴ LAZAR, J. et al. *Občianske právo hmotné: Zväzok 2: Záväzkové právo: Právo duševného vlastníctva*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2010, s. 43. ISBN 978-80-8078-346-4.

*v tento deň omeškania.*²⁵ Keďže sa akcesorita prejavuje v momente vzniku jednotlivých splátok úrokov z omeškania, právny režim jednotlivých sekundárnych práv by mal byť odvodený od momentálneho stavu primárnej pohľadávky. Pokiaľ premlčacia doba k hlavnej pohľadávke už uplynula, dlžníkovi vzniká subjektívne právo na uplatnenie námietky premlčania nielen vo vzťahu k hlavnej pohľadávke, ale rovnako aj voči tým úrokom z omeškania, ktoré vznikli po uplynutí premlčacej doby istiny. Z praktického hľadiska to znamená, že i po uplynutí premlčacej doby istiny by bolo možné vymáhať časť úrokov z omeškania, a to tých, ktoré vznikli počas plynutia premlčacej doby istiny a ku ktorým neuplynula ich vlastná premlčacia doba. Takéto riešenie by predstavovalo kompromis medzi úrokmi z omeškania ako inštitútom, ktorý chráni veriteľa, a premlčaním ako inštitútom, ktorý chráni dlžníka.

Premľčanie práva na zaplatenie zmluvnej pokuty

Zmluvná pokuta býva v odbornej literatúre charakterizovaná ako určité plnenie, ktoré si zmluvné strany písomne dohodli pre prípad porušenia alebo nesplnenia zmluvnej povinnosti.²⁶ V rámci systematiky Občianskeho zákonníka aj Obchodného zákonníka je zaradená medzi zabezpečovacie právne inštitúty, ktoré slúžia na zabezpečenie plnenia povinností zo záväzku. Na rozdiel od zodpovednostných nárokov, ktoré vznikajú pri porušení povinnosti ex lege, nárok na zmluvnú pokutu vznikne len za predpokladu, že si ju zmluvné strany vopred dohodli ako prostriedok zabezpečenia konkrétnej zmluvnej povinnosti.

Občiansky zákonník neobsahuje osobitnú právnu úpravu premlčania, ktorá by sa aplikovala na zmluvnú pokutu. A tak, pokiaľ ide o začiatok a dĺžku plynutia premlčacej doby, vychádzame zo všeobecného pravidla – premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Obchodný zákonník obsahuje osobitnú úpravu začiatku plynutia premlčacej doby pri právach, ktoré vznikli z porušenia zmluvy, ako je okrem iného i právo na zaplatenie zmluvnej pokuty. Premľčacia doba začína plynúť dňom, keď bola povinnosť porušená. Rozhodujúca tak nie je splatnosť zmluvnej pokuty, ale moment porušenia zabezpečenej povinnosti. Pokiaľ je zmluvná pokuta dohodnutá pevnou sumou, v teórii ani praxi nevznikajú väčšie pochybnosti o dni začatia plynutia

²⁵ ŠTEVČEK, M. a K. GRAUSOVÁ. Premľčanie úrokov z omeškania. *Bulletin slovenskej advokácie*. 2010, roč. 16, č. 12, s. 20. ISSN 1335-1079.

²⁶ OVEČKOVÁ, O. *Zmluvná pokuta*. 2. preprac. a dopln. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2011, s. 31. ISBN 978-80-8078-386-0.

premlčacej doby. Zmluvná pokuta však môže byť určená nielen pevnou sumou, ale aj iným spôsobom (napríklad percentuálne za deň alebo iné časové obdobie omeškania).²⁷ V tejto súvislosti v praxi vyvstala otázka, či je možné sankcionovať dvakrát nesplnenie povinnosti plniť včas a riadne peňažný záväzok, keďže zákon nesplnenie tejto povinnosti už sankcionuje vznikom sekundárneho práva veriteľa na úroky z omeškania. Judikatúra sa po počiatočných pochybnostiach ustálila v názore, že zmluvnú pokutu možno dojednať aj percentuálnou sadzbou z peňažnej čiastky za určité obdobie ako sankciu za omeškanie.²⁸ Keďže oba inštitúty plnia odlišnú funkciu, ich súbeh je možný.²⁹

Aj pri takto určenej zmluvnej pokute premlčacia doba v zmysle § 393 ods. 1 Obchodného zákonníka začína plynúť odo dňa porušenia povinnosti. Možno súhlasiť s názorom prevládajúcim v judikatúre, že zabezpečená povinnosť plniť včas a riadne je porušovaná opakovane každý deň omeškania a každý deň vzniká veriteľovi ďalšie právo na zmluvnú pokutu, pričom každému z týchto práv plynie samostatná premlčacia doba.³⁰

²⁷ „Zmluvnú pokutu možno dojednať len písomne a v dojednaní musí byť určená výška pokuty alebo určený spôsob jej určenia.“ Pozri § 544 ods. 2. Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov.

²⁸ „Ustanovení § 544 a § 545 obč. zák. nevylučují možnost sjednání smluvní pokuty za prodlení s placením peněžitého závazku. Ujednání, které výši smluvní pokuty činí závislou též na době, po kterou trvá porušení smluvní povinnosti (např. procentní částkou za každý měsíc prodlení), není neplatné.“ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 Cdo 2495/98 [1999-01-26].

²⁹ ČECH, P. Smluvní pokuta versus úrok z prodlení. *Právní rádce*. 2008, roč. 16, č. 4, s. 21. ISSN 1210-4817.

³⁰ „Samozrejme, povinnosť splniť záväzok riadne a včas v dôsledku jeho porušenia a vzniknutého omeškania nezaniká a trvá ďalej, a to až do doby poskytnutia riadneho plnenia alebo do doby, keď záväzok zanikne iným spôsobom (porovnaj § 365 Obchodného zákonníka), pričom povinnosť, ktorej splnenie bolo zabezpečené zmluvnou pokutou, je dlžník zaviazaný splniť (pokiaľ nebolo dohodnuté inak) aj po jej zaplatení (§ 545 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Preto každým ďalším dňom počas doby omeškania dlžník opätovne porušuje svoju povinnosť plniť riadne a včas, a preto za každý ďalší deň omeškania vzniká veriteľovi ďalšie právo na zmluvnú pokutu (porovnaj článok Z. Kovaříka: Smluvní pokuta, publikovaný v časopise *Právní rozhledy*, ročník 1999, číslo 9, strana 461). Pri práve na zaplatenie zmluvnej pokuty dojednanej percentuálnou sadzbou z určenej sumy za každý deň omeškania s platebním peňažného záväzku preto začína plynúť premlčacia doba v zmysle § 393 ods. 1, a to nielen prvým dňom omeškania, ale i každým ďalším dňom omeškania, za ktorý vzniklo veriteľovi ďalšie právo na zmluvnú pokutu.“ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 Odo 847/2001 [2002-10-29] uverejnený pod číslom R 36/2003 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek. Porovnaj Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 21 Cdo 681/2006 [2007-02-08]; a Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 21 Cdo 682/2006 [2007-02-08].

Rovnako ako pri úrokoch z omeškania, predmetom mnohých diskusií bola tiež otázka vplyvu premlčania zabezpečenej povinnosti na premlčanie jednotlivých práv na zmluvnú pokutu, keďže naše právo nám neposkytuje jasnú odpoveď. Súdny sa museli opakovane zaoberať otázkou, či vzniká právo na zmluvnú pokutu aj v čase, keď je zabezpečená povinnosť už premlčaná. Môžeme nájsť súdne rozhodnutia, v ktorých je konštatované, že s premlčaním zabezpečenej povinnosti zaniká možnosť vzniku zmluvnej pokuty.³¹ Uvedený názor však absolútne opomína fakt, že premlčanie nemá vplyv na existenciu právnej povinnosti, iba na jej právnu vymožitelnosť. Ak by sme akceptovali opačný názor, a to, že právo na zmluvnú pokutu vzniká i v situácii, keď je primárna povinnosť už premlčaná, rovnako, ako sme uvádzali vyššie v prípade úrokov z omeškania, by sme popreli inštitút premlčania. Dlužník by bol nútený splniť i premlčanú povinnosť, keďže veriteľ by mohol bez časového obmedzenia požadovať zaplatenie zmluvnej pokuty.

Patěk pri riešení uvedeného problému vychádza z akcesority práva na zmluvnú pokutu v momente jeho vzniku vo vzťahu k primárnej povinnosti. Pokiaľ je zabezpečená povinnosť v momente porušenia zmluvnej povinnosti už premlčaná, právo na zmluvnú pokutu síce vznikne, avšak už od svojho počiatku má byť považované za premlčané. Autor uznáva, že konštrukcia, podľa ktorej je právo premlčané už od momentu svojho vzniku, je pomerne diskutabilná, no umožňuje vyhnúť sa negatívam prinášaným vyššie zmieňovanými prístupmi.³²

Profesorka Ovečková tento názor rozvíja a vzniknutú kolíziu rieši rozlišovaním „dohody o zmluvnej pokute“ a „práva na zmluvnú pokutu“. Akonáhle je porušená zabezpečená povinnosť, na základe dohody o zmluvnej pokute vzniká veriteľovi samostatné právo na zaplatenie zmluvnej pokuty a dlžníkovi tomu zodpovedajúca povinnosť. Ide o nový

³¹ „Povinnost žalovaného hradit smluvní pokutu byla v daném případě vázána na nedodržení lhůty k dodávce stavebních prací; tj. byla stanovena za každý den prodlení s dokončením dodávky. Právní názor odvolacího soudu, že povinnost žalovaného platit smluvní pokutu trvala do doby, dokud byl v prodlení se splněním svého závazku vůči žalované ze smlouvy o dodávce prací, který byl pokutou zajišťován, je zcela správný. Za situace, že žalovaný v dohodnutém termínu práce nedokončil a žalobkyni dal najevo, že je dokončit neohodlá, nelze po 20. 9. 1995, kdy se již žalobkyně nemohla úspěšně domáhat dodatečného splnění jeho závazku, dovodit prodlení žalovaného s dodávkou stavebních prací, a tedy ani důvodnost jejího nároku na zaplacení smluvní pokuty sjednané za nedodržení dodací lhůty.“ *Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 25 Cdo 1369/2000* [2001-03-28].

³² PATĚK, D. *Smluvní pokuta v obchodních vztazích*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 56 a nasl. ISBN 80-7179-538-0.

právny vzťah, ktorý sa osamostatňuje od zabezpečenej povinnosti. Avšak dohoda o zmluvnej pokute má k zabezpečenej povinnosti akcesorický charakter a je plne závislá od zabezpečovanej povinnosti. V prípade, ak právo na zmluvnú pokutu vzniklo pred premlčaním hlavného záväzku, takémuto právu plynie samostatná premlčacia doba a premlčanie hlavného záväzku na ňu nemá žiadny vplyv. Pokiaľ je ale zabezpečená povinnosť premlčaná a v rámci konania bola uplatnená námietka premlčania, súd nemôže priznať nielen hlavný záväzok, ale ani právo na zmluvnú pokutu, ktoré vzniklo po uplynutí premlčacej doby. Po uplynutí premlčacej doby zabezpečenej povinnosti sa možno brániť námietkou premlčania nielen voči primárnemu právu, ale tiež voči právam na zmluvnú pokutu, ktoré vznikli v čase po uplynutí premlčacej doby.³³

S uvedeným názorom sa stotožnil aj Najvyšší súd Slovenskej republiky: *„Ak sa dlžník môže brániť proti žalobe o splnenie hlavného záväzku námietkou premlčania, tým viac sa môže brániť námietkou premlčania aj proti súdnemu uplatneniu práva na zmluvnú pokutu za čas od uplynutia premlčacej doby na splnenie hlavného záväzku, ak zmluvná pokuta bola dohodnutá za omeškanie, a to percentom za určitý časový úsek (napríklad za každý deň omeškania). Iný výklad by mal za následok, že napriek premlčaniu práva na splnenie hlavného záväzku prostredníctvom zmluvnej pokuty dohodnutej za omeškanie a určenej percentom za každý deň omeškania by bol dlžník po časovo neobmedzenú dobu donucovaný na splnenie hlavného záväzku, čím by boli negované právne dôsledky vyplývajúce z inštitútu premlčania, a zároveň by nebol rešpektovaný jeden zo základných princípov súkromného práva, a to princíp „vigilantibus iura scripta sunt“ (bdelým patrí právo).“³⁴*

Vzťah úrokov z omeškania k zmluvnej pokute

Ako sme už vyššie uviedli, zmluvné strany môžu zmluvnou pokutou zabezpečiť splnenie akejkoľvek zmluvnej povinnosti. Úroky z omeškania sú naproti tomu zodpovednostným nárokom, ktorý zákon spája výlučne s oneskoreným plnením peňažného záväzku. Povinnosť platiť úroky z omeškania vzniká ex lege, a to aj bez potreby predchádzajúcej dohody. Pokiaľ je prostredníctvom zmluvnej pokuty zabezpečená povinnosť dlžníka včas splniť svoj dlh, možno vidieť medzi obomi inštitútmi úzke prepojenie. Judikatúra sa ustálila na tom, že súčasná aplikácia oboch in-

³³ OVEČKOVÁ, O. *Zmluvná pokuta*. 2. preprac. a dopln. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2011, s. 174 a nasl. ISBN 978-80-8078-386-0.

³⁴ *Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 222/2005* [2008-03-27].

štitútov je možná, a to aj napriek tomu, že zabezpečujú rovnakú povinnosť a v prípade jej porušenia sankcionujú dlžníka dvakrát. V zmluve môžu byť oba inštitúty dohodnuté obdobne, dokonca až totožne. Pokiaľ si zmluvné strany pomenujú sankciu ako penále alebo ju nepomenujú vôbec, môže byť problematické posudzovať, či si zmluvné strany dohodli zmluvnú pokutu alebo sa dohodou odchyľili od zákonnej výšky úrokov z omeškania.³⁵

Nakoľko sa jedná o dva samostatné inštitúty, môžeme medzi nimi nájsť viaceré teoretické i praktické rozdiely, či už ide o zaradenie oboch inštitútov v rámci systematiky Občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka, povahu vzniku oboch sekundárnych práv, univerzálny charakter zmluvnej pokuty oproti špeciálnosti úrokov z omeškania, možnosť moderovať výšku oboch sankcií či rozdielny vzťah k náhrade škody. Medzi obomi inštitútmi však možno nájsť tiež veľa spoločných črt. Oba inštitúty teória charakterizuje ako akcesorické voči primárnej právnej povinnosti. Plnia rovnaké základné funkcie, a to preventívnu, uhradzovaciu a sankčnú funkciu. Obidva nároky sú fakultatívne, čo znamená, že je na voľnom uvážení oprávneného, či bude vymáhať zmluvnú pokutu a úroky z omeškania, a ak áno, v akej miere. Obidva nároky majú taktiež rovnakú pozíciu pri postúpení pohľadávky. S postúpenou pohľadávkou zároveň prechádza aj jej príslušenstvo (o.i. úroky z omeškania) a všetky práva s ňou spojené (o.i. zmluvná pokuta), pokiaľ sa, samozrejme, zmluvné strany nedohodli inak.³⁶

V odbornej literatúre i judikatúre možno pozorovať rozdielny prístup k premlčaniu oboch nárokov. Pri použití inštitútu zmluvnej pokuty na zabezpečenie včasného plnenia nie je pochybnosť, že povinnosť je porušovaná opakovane, a tak každý deň vzniká nové, samostatné právo na zmluvnú pokutu, ktoré sa premlčuje samostatne, nezávisle od zabezpečenej povinnosti. Pri úrokoch z omeškania sa však názory na dané otázky rôznia. Najvyšší súd Českej republiky opakovane vo svojich rozhodnutiach zdôraznil, že judikatúra k premlčaniu práv na zmluvnú pokutu nie je dotknutá rozhodnutiami týkajúcimi sa úrokov z omeškania. Rovnako napríklad Čech, napriek tomu, že daný stav nepovažuje za ideálny, rozlišuje účinky plynutia času na zmluvnú pokutu a na úroky z omeškania. Zatiaľ čo márne uplynutie premlčacej doby primárnej povinnosti spôsobuje

³⁵ ČECH, P. Smluvní pokuta versus úrok z prodlení. *Právní rádce*. 2008, roč. 16, č. 4, s. 28 a nasl. ISSN 1210-4817.

³⁶ OVEČKOVÁ, O. *Zmluvná pokuta*. 2. preprac. a dopln. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2011, s. 246 a nasl. ISBN 978-80-8078-386-0.

nielen oslabenie práva na istinu, ale aj na všetky úroky z omeškania, uplynutie tej istej doby v prípade zmluvnej pokuty spôsobí len premlčanie časti jednotlivých denných splátok – za dni, od ktorých do podania žaloby uplynulo viac dní, než je dĺžka premlčacej doby.³⁷

K takémuto záveru by sme sa mohli dostať dvomi rôznymi teoretickými prístupmi – ak by sme premlčanie práv na úroky z omeškania (na rozdiel od práv na zmluvnú pokutu) vnímali ako závislé na premlčaní primárnej povinnosti alebo ak by sme úroky z omeškania (na rozdiel od práv na zmluvnú pokutu) chápali ako jediné právo, a nie ako súhrn jednotlivých práv.

Rozdielny prístup z hľadiska závislosti, respektíve nezávislosti premlčania je zdôvodňovaný tým, že zmluvná pokuta, na rozdiel od úrokov z omeškania, nie je považovaná za príslušenstvo pohľadávky, ale za samostatný právny nárok.³⁸ Ako sme však už uviedli vyššie, vzťah príslušenstva pohľadávky k hlavnej pohľadávke do veľkej miery závisí od vôle veriteľa. Veriteľ môže uskutočniť právny úkon týkajúci sa úrokov z omeškania bez toho, aby sa súčasne musel týkať aj hlavnej pohľadávky. Úrokmi z omeškania môže samostatne disponovať, môže ich samostatne uznať. Preto nepovažujeme odlišný prístup k úrokom z omeškania a k zmluvnej pokute za odôvodnený.

Úroky z omeškania by nemali byť chápané ako celok. Po prvé, zákon takýto koncept, na rozdiel od Všeobecného občianskeho zákonníka z roku 1811, nikde neuvádza a po druhé, z výkladu § 110 ods. 3 Občianskeho zákonníka môžeme vyvodit' presný opak, keďže daný paragraf rozlišuje medzi režimom premlčania opakujúcich sa plnení (okrem iného úrokov z omeškania), ktoré vznikli pred právoplatnosťou rozhodnutia, v ktorom bolo právo priznané, alebo pred uznaním, a opakujúcich sa plnení, ktoré vznikli po takomto priznaní či uznaní.

³⁷ ČECH, P. Smluvní pokuta versus úrok z prodlení. *Právní rádce*. 2008, roč. 16, č. 4, s. 22. ISSN 1210-4817.

³⁸ Porovnaj FEKETE, I. *Občiansky zákonník: Veľký komentár: 1. zväzok: Všeobecná časť (§ 1 – § 122)*. 2. aktualiz. a rozšír. vyd. Bratislava: Eurokódex, 2014, s. 786. ISBN 978-80-8155-039-3. „Príslušenstvom pohľadávky sú úroky, úroky z omeškania, poplatok z omeškania a náklady spojené s jej uplatnením.“ Pozri § 121 ods. 3. *Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov*.

Záver

Stotožňujeme sa s názorom, že úroky z omeškania i zmluvná pokuta dohodnutá ako opakujúce sa plnenie vznikajú denne a každá z týchto splátok sa premlčuje samostatne, nezávisle na premlčaní istiny. Je ale nevyhnutné, aby premlčanie hlavného záväzku v určitej miere vplývalo aj na sekundárne práva. Nepovažujeme však za správne, aby sa premlčaním istiny automaticky premlčali i úroky z omeškania a zmluvná pokuta. Takýto prístup by neprimerane zvýhodňoval dlžníka. A to aj s prihliadnutím na vzťah oboch inštitútov ku škode a jej náhrade. Rôzny prístup k premlčaniu úrokov z omeškania a zmluvnej pokuty v žiadnom prípade nepovažujeme za odôvodnený.

Jednotlivé, denne vznikajúce sekundárne práva na úroky z omeškania a zmluvnú pokutu by mali byť v „rovnakom právnom stave“ ako je primárny záväzok. To znamená, že pokiaľ primárny záväzok nebol splnený včas, do momentu uplynutia premlčacej doby vznikajú samostatné práva, ktorým plynie samostatná premlčacia doba. V momente, keď primárnemu záväzku uplynie premlčacia doba, a teda dlžník nadobudne subjektívne právo na námietku premlčania, dlžník nadobudne toto právo i voči tým sekundárnym právam, ktoré vznikli v čase od uplynutia premlčacej doby primárneho záväzku. Po podaní námietky premlčania v rámci súdneho konania by všetky ďalšie denné splátky mali byť automaticky zbavené nároku a malo by sa na ne dívať, ako by na ne dlžník uplatnil námietku premlčania. Napriek tomu, ak by dlžník dobrovoľne plnil, či už úroky z omeškania alebo zmluvnú pokutu, a to bez ohľadu na to, kedy vznikli, takéto plnenie by nezakladalo na strane veriteľa bezdôvodné obohatenie. Ako uvádza profesor Luby „... ani spoločenský záujem, ani inštitúciou premlčania podporovaný záujem povinného subjektu nevyžaduje viac než to, aby sa po uplynutí doby premlčania vylúčila vynútiteľnosť, a nie aj to, aby sa vylúčila splniteľnosť. Ved' existujú aj prípady, v ktorých povinný subjekt môže mať sociálny, hospodársky alebo aspoň mravný záujem na tom, aby splnil aj po dlhšom čase.“³⁹

Vzhľadom na to, že platná právna úprava nestanovuje jasné pravidlá premlčania sekundárných práv, súdy musia používať systematický či teleologický výklad. Jednotlivé súdy však pristupujú k totožným skutkovým okolnostiam rôzne, čo sa negatívne odzrkadľuje na úrovni právnej istoty vo vzájomných vzťahoch. Rôzne prístupy majú aj jednotliví právni teore-

³⁹ LUBY, Š. *Výber z diela a myšlienok*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 1998, s. 267. ISBN 80-88715-31-8.

tici. Vzhľadom na frekvenciu aplikácie úrokov z omeškania i zmluvnej pokuty je viac ako potrebné, aby súdy aj právna prax pristupovali k plynutiu času vo vzťahu k týmto inštitútom jednotne, a aby v záujme zachovania právnej istoty boli súdne rozhodnutia predvídateľné.

V každom prípade, vzhľadom na značnú rozmanitosť prístupov k premlčaniu úrokov z omeškania i zmluvnej pokuty, ktoré môžu mať diametrálne rozdielne praktické účinky, považujeme za vhodné, aby sa zákonodarca s touto problematikou vyrovnal v novom Občianskom zákonníku a pozitívne tak vplýval na právnu istotu v právnych vzťahoch.

Zoznam bibliografických odkazov

- ČECH, P. Smluvní pokuta versus úrok z prodlení. *Právní rádce*. 2008, roč. 16, č. 4, s. 21-30. ISSN 1210-4817.
- ELIÁŠ, K. K některým otázkám promlčení v soukromém právu. *Obchodněprávní revue*. 2011, roč. 3, č. 9, s. 253-259. ISSN 1803-6554.
- FEKETE, I. *Občiansky zákonník: Veľký komentár: 1. zväzok: Všeobecná časť (§ 1 – § 122)*. 2. aktualiz. a rozšír. vyd. Bratislava: Eurokódex, 2014. 816 s. ISBN 978-80-8155-039-3.
- FEKETE, I. *Občiansky zákonník: Veľký komentár: 3. zväzok: Dedenie a záväzky – všeobecná časť (§ 460 – § 587)*. 2. aktualiz. a rozšír. vyd. Bratislava: Eurokódex, 2015. 931 s. ISBN 978-80-8155-041-6.
- KŘETÍNSKÝ, D. K promlčení práva na úroky a úroky z prodlení. *Právní rozhledy*. 1999, roč. 7, č. 12, s. 635-639. ISSN 1210-6410.
- LAZAR, J. et al. *Občianske právo hmotné: Zväzok 1: Všeobecná časť: Rodinné právo: Vecné práva: Dedičské právo*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2010. 715 s. ISBN 978-80-8078-346-4.
- LAZAR, J. et al. *Občianske právo hmotné: Zväzok 2: Záväzkové právo: Právo duševného vlastníctva*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2010. 548 s. ISBN 978-80-8078-346-4.
- LUBY, Š. *Výber z diela a myšlienok*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 1998. 494 s. ISBN 80-88715-31-8.
- OVEČKOVÁ, O. *Premlčanie v obchodnom práve*. 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2015. 303 s. ISBN 978-80-8168-205-6.
- OVEČKOVÁ, O. *Zmluvná pokuta*. 2. preprac. a dopln. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2011. 353 s. ISBN 978-80-8078-386-0.

- PATAKYOVÁ, M. et al. *Obchodný zákonník: Komentár*. 4. vyd. Bratislava: C. H. Beck, 2013. 1677 s. ISBN 978-80-89603-12-1.
- PATĚK, D. *Smluvní pokuta v obchodních vztazích*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. 115 s. ISBN 80-7179-538-0.
- REBRO, K. a P. BLAHO. *Rímske právo*. 4. preprac. a dopln. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2010. 522 s. ISBN 978-80-8078-352-5.
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 21 Cdo 681/2006* [2007-02-08].
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 21 Cdo 682/2006* [2007-02-08].
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 25 Cdo 1369/2000* [2001-03-28].
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 Cdo 2495/98* [1999-01-26].
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 Odo 847/2001* [2002-10-29] *uverejnený pod číslom R 36/2003 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek*.
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 32 Cdo 4179/2007* [2009-01-13].
- Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 222/2005* [2008-03-27].
- Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obo 319/99* [2000-05-01].
- Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejnený pod číslom R 34/1999 v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk*.
- ŠTEVČEK, M. a K. GRAUSOVÁ. *Premľčanie úrokov z omeškania. Bulletin slovenskej advokácie*. 2010, roč. 16, č. 12, s. 12-22. ISSN 1335-1079.
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 32 Cdo 2421/2009* [2009-08-18].
- Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 34/2011* [2011-03-01].
- Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov*.
- Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov*.

Mgr. Daniela Hlobíková

Právnická fakulta
Trnavská univerzita v Trnave
Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovenská republika
daniela.hlobikova@gmail.com